

RÅDET FOR LIKESTILLING AV FUNKSJONSHEMMDE

Årsmelding for 2015

Bodø videregående skole

Forord

Valgår fører ofte til endringer, selv om posisjon forblir som før. 2015 satte i så måte punktum for et aktivt og engasjert råd. Årsmeldingen for 2015 viser at det har vært stor aktivitet i Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland (RLF). Vår visjon er et universelt utformet Nordland innen 2025. Målet er å skape et samfunn der full deltakelse og likestilling for personer med funksjonshemming er en selvfølge. Nordland skal være et foregangsfylke på dette området, der det fysiske miljøet er utformet slik at det tas hensyn til hele befolkningen. Rådet for likestilling av funksjonshemmede har i 2015 hatt fokuset på tre hovedområder; styrke unge funksjonshemmedes mulighet til medvirkning i samfunnet, gi kommunale råd for funksjonshemmede hjelp til å utøve sin rolle i kommunene og gjøre kulturarrangement tilgjengelige for alle.

Vi har ikke gjennomført noen spesielle tiltak i 2015 direkte knyttet opp mot unge funksjonshemmede, men i samarbeid med Nordland Fylkes Eldreråd og Ungdommens fylkesting (UFT) har RLF igjen vært med på å arrangere generasjonskonferanse i Nordland. Her var det få påmeldte ungdommer – noe som understreke behovet for å fokusere på dette temaet. Organisasjonene ble oppfordret til å foreslå ungdomskandidater som nye rådsmedlemmer, noe som har gitt resultater. Vi har nå to ungdommer og flere unge voksne i rådet. Samarbeidet med UFT og Eldrerådet gir inspirasjon og mersmak.

Reorganisering av sekretariatene til medvirkningsorganene vil også bidra til et sterkere samarbeid. De er nå plassert sammen med sekretariatet til fylkesordfører og erfaringer så langt tyder på at både stab og politikere er fornøyde med endringen.

Rådet for likestilling av funksjonshemmede arrangerte Landskonferanse for fylkeskommunale råd for funksjonshemmede i Bodø i august 2015. Dette var et stort løft for rådet og medvirkningsteamet, som loset arrangementet vel i havn. Ingen kunne ha styrt værgudene på en bedre måte, og utflukten til Kjerringøy en tidlig høstkveld tok pusten fra mange.

Vi ønsker å være en brobygger for alle som jobber med å legge til rette for funksjonshemmede i samfunnet. Det avtroppende rådet hadde stor fokus på de kommunale rådene og brukte mye ressurser på disse. For dette arbeidet høstet vi gode tilbakemeldinger. Det er et stort ønske om mer kompetanse og mer nettverksbygging.

Til slutt har rådet avsluttet sitt engasjement i «festivalprosjektet» som endte opp med navnet «tilgjengelighet kulturnorge». Målet om å få gjennomført tilgjengelighetstiltak hos fem konsertarrangører ble nådd. Det interessante med resultatene er at de letteste målet å oppnå, som gir de mest positive resultatene, er de som koster minst. Ironien er at mange ikke ser behovet for informasjon om tilgjengelighet som kan åpne for deltakelse, før man engang har vurdert å kjøpe billett. Rådet er meget fornøyd med at bransjens interesseorganisasjoner, Norsk konsertarrangører og Norske festivaler, kjører prosjektet videre for egen maskin.

Vi ønsker de lykke til!

Geir-Tore Klæbo, leder

Innhold

Forord.....	1
Reglement for Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland.....	3
Formål – utdrag fra reglementet.....	3
Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland (Rlf) for perioden 2012 - 2015.....	3
Medlemmer frem til valget 2015.....	3
Medlemmer etter valget 2015.....	4
Arbeidsutvalget.....	5
ADMINISTRASJON OG ØKONOMI.....	5
Sekretariatet.....	5
Økonomi.....	5
Informasjon.....	5
VIRKSOMHET OG RESULTATER I 2014.....	5
Møter.....	5
40-årsjubileum.....	6
Landskonferanse.....	6
Nord-Norsken Tromsø.....	8
Møte med kommunene.....	8
Døråpneren 2015.....	9
Møter, kurs og konferanser med deltakelse fra Rådet for likestilling av funksjonshemmede.....	10
Deltagelse i 2014:.....	10
Kulturprosjektet «Tilgjengelighet kulturnorge».....	10
Generasjonskonferanse.....	11
Studietur.....	12
Tilgjengelighet på Festspillene.....	12
Trastad - Omvisning på museet – Tvang og historiens tvangstrøye.....	13
Seminar: Livet til de som har en utviklingshemming.....	13
RESULTATRAPPORT FOR HANDLINGSPLANEN UNIVERSELL UTFORMING – ET SAMFUNN FOR ALLE 2014 – 2017.....	14
Kapittel 6 Sektorovergripende tiltak.....	14
6.1 Økonomi.....	14
6.2 Oppfølging og evaluering av handlingsplanen.....	14
6.4 Sektoransvar.....	15
Kapittel 7.....	15
7.2 Eiendommer.....	15
7.3 Innkjøp.....	15
7.4 Næring.....	15
7.8 Informasjonsavdelingen.....	16

Reglement for Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland

Reglementet ble vedtatt av fylkestinget i sak 110/11 og trådte i kraft 10.10.2011. Hele reglementet kan finnes på www.nfk.no/funksjonshemmede - på undermeny «retningslinjer».

Formål – utdrag fra reglementet

Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland (heretter Rlf) er et rådgivende organ for fylkeskommunen, statlige etater på fylkesnivå, kommuner og andre offentlige instanser og institusjoner. Rlf arbeider etter den politiske målsetningen om full deltakelse og likestilling for funksjonshemmede i samfunnet. FNs standardregler for like muligheter for mennesker med funksjonshemming skal være et sentralt redskap i dette arbeidet.

Rlf skal sørge for at mennesker med funksjonshemming sikres en åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i arbeidet med saker som er særlig viktige for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Dette gjelder blant annet tilgjengelighet, arbeid mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne og tjenester for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland (Rlf) for perioden 2012 - 2015

Rådet for likestilling av funksjonshemmede for perioden 2012-2015 ble oppnevnt av fylkestinget i sak 177/11 og består av tre politikere, fire representanter fra funksjonshemmedes organisasjoner, tre representanter fra fylkeskommunens administrasjon, én representant fra Fylkesmannen og én representant fra KS. Det nye rådet trådte i kraft 1. januar 2012.

Medlemmer frem til valget 2015

Oversikten viser Rlf i Nordlands sammensetning av faste representanter og personlige vararepresentanter.

Representerer	Faste representanter	Parti / organisasjon	Vararepresentanter	Parti / organisasjon
Fylkestinget	Øivind Mathisen, leder	AP	Salamatu Winingan	SV
	May Valle, nestleder	Venstre	Berhild N Rønning	FrP
	Linn Stemland	Rødt	Ruth Pedersen	Ap
Organisasjonene	Trond Sveum	FFO	Eva E. Sjøvold	FFO
	Lisbeth Fjell Leithe	FFO	John Almendingen	FFO
	Harald Vikan	FFO	Marianne P Brekke	FFO
	Ståle Normann	SAFO	Jostein Stige	SAFO
Administrasjonen	Svein Ivar Hansen	Samferdsel	Bjørn Olaf Revang	Samferdsel
	Lise Skotnes	Eiendoms	Marianne Siiri	Kultur
	Tomm Jensen	Folkehelse	Anne-Marie Strømhaug	Utdanning
Fylkesmannen	Torild Jakobsen		Gunn Skjerve	
KS	Rolf Sørtorp		Mona Halsbakk	
Ungdomsrepresentant	Eilif Benjaminsen	FFO	Marthe Marie Røysdatter-Jensen	SAFO

* Endringer gjort med bakgrunn i FT sak 103/2014 i Oktober 2014.

Medlemmer etter valget 2015

Etter valget oppnevnte fylkestinget et nytt råd som hadde følgende sammensetning:

Representerer	Faste representanter	Parti / organisasjon	Vararepresentanter	Parti / organisasjon
Fylkestinget	Geir-Tore Klæbo, leder	AP	Marius Meisfjord Jøsevold	SV
	May Valle, nestleder	Venstre	Berhild Nilsen Rønning	FrP
	Hilde Holand	Krf	Ingeborg Steinholt	Rødt
Organisasjonene	Lisbeth Fjell Leithe	FFO	Anne Cecilie Jentoft	FFO
	Inger Helene Sydnes	FFO	Marianne P Brekke	FFO
	Diana Johnsen	FFO	Trond Pedersen	FFO
	Sunniva Halstensen	FFO	Jostein Stige	SAFO
Fast Observatør*	Michal Bye	SAFO		
Ungdomsrepresentant	Dagny Sofie Dahl	SAFO	Marte Imingen (fastmøtende vara)	SAFO
Administrasjonen	Svein Ivar Hansen	Samferdsel	Anne-Marie Strømhaug	Utdanning
	Elisabeth Jelstad	Eiendom	Egil Murud	Kultur mm
	Tomm Jensen	Kultur mm	Bjørn-Olav Revang	Samferdsel
Fylkesmannen	Gunn Skjerve		Kirsti Mentzoni	
KS	Mona Halsbakk			

* Ved en inkurie valgte ikke fylkestinget et medlem for SAFO. De har tradisjonelt hatt en representant i rådet. Dette er ikke i strid med rådets reglement. Ungdomsmedlem med fastmøtende varamedlem er begge fra SAFO, men administrasjonen ble enig med SAFO om at det var uheldig at de ikke fikk en representant som vanlig. SAFO og rådet ble enige om at SAFO skulle ha en fastmøtende observatør med tale- og forslagsrett for å løse dette.

Arbeidsutvalget

Rlf har valgt et arbeidsutvalg som har delegert fullmakt til å ta seg av hastesaker og som gjennomgår saker som skal fremmes for Rlf.

<i>Frem til valget 2015</i>	<i>Etter valget 2015</i>
<i>Faste medlemmer:</i>	
Øivind Mathisen, leder	Geir-Tore Klæbo
May Valle, nestleder	May Valle
Ståle Normann	Dagny Sofie Dahl
<i>Varamedlemmer i numerisk rekkefølge:</i>	<i>Det er ikke utnevnt varamedlemmer</i>
Linn Stemland	
Trond Sveum	

ADMINISTRASJON OG ØKONOMI

Sekretariatet

2015 har vært preget av overgang til nytt råd og langvarig sykemelding siste halvår. Det har vært lite aktivitet etter Landskonferansen i august.

Økonomi

Årsbudsjett for 2015 var på kr 3 537 504 eksklusive lønn for sekretariatet. Dette inkluderer bruk av ubundne fonds i forbindelse med avvikling av Landskonferansen. Av dette har driftstilskudd på kr 2 512 454 blitt utbetalt til funksjonshemmedes organisasjoners fylkeslag. Rådet hadde til sammen et underforbruk på 14 332 i forhold til budsjett.

Informasjon

Rådet har egen nettside under politikk på nfk.no der det er publisert mye statisk informasjon og noe nyheter. Facebook brukes aktivt for å formidle informasjon om rådet og tilknyttede saker om likestilling av funksjonshemmede.

VIRKSOMHET OG RESULTATER I 2015

Rådet for likestilling av funksjonshemmedes oppgaver er nedfelt i rådets reglement, vedtak i fylkestinget, fylkesplanen og i planen «Universell Utforming, et Samfunn for alle». Ut fra disse har Rlf vedtatt et eget arbeidsprogram.

Møter

Før valget hadde rådet fem møter og behandlet 22 saker. Ett møte ble avlyst. Etter valget holdt det nyvalgte rådet ett møte og behandlet 5 saker. Alle møter i 2015 har vært holdt i

Bodø med unntak fra møtet i juni som fant sted i Harstad. Dette var i forbindelse med rådets studietur.

Arbeidsutvalget har hatt to møter og behandlet 6 saker.

40-årsjubileum

Synet på mennesker endrer seg med tiden. Likeså synet på mennesker med nedsatt funksjonsevne. I Magnus Lagabøters Landslov fra 1200 tallet ble det bestemt at *«vandføre kvinner og menn skal skiftes mellom slægt og arvinger som anden gjeld»*. Tradisjonelt har man hatt en medisinsk holdning til mennesker med funksjonshemminger og har forsøkt å «fikse» mennesket slik at det kan mestre omgivelsene. En lang kronglete utvikling fører til dagens menneskesyn der man forstår funksjonshemminger i en sosial modell. Der mennesker ikke behersker omgivelsene må man endre på omgivelsene fremfor å endre på menneskene. Slik er det oppstått mål om universell utforming der bygninger, infrastruktur, tjenester og produkter designes slik at de kan brukes av flest mulig.

Etterhvert har en også sett at enkelte grupper i samfunnet faller ut i beslutningsprosesser. Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland oppsto som et «samordningsutvalg» for opplæring av funksjonshemmede i august 1975. Det startet som et prøveprosjekt, men ble fast forankret i Nordland i 1980 og lovpålagt fra 2007.

Selv om det gjenstår mye arbeid, er det oppnådd mye i løpet av 40 år og Rlf besluttet å feire dets jubileum. Dette ble markert på første fylkestingssamling etter valget der avtroppende leder Øivind Mathisen, tidligere leder Hermod Høwe og tidligere rådgiver gjennom nesten 30 år Britt Sonja Olaussen holdte appeller. Andre æresgjester var Mariette Korsrud, leder fra 2011 – 2014,

Landskonferanse

I tillegg til markeringen på fylkestinget tok Rlf ansvar for å arrangere årets Landskonferanse for fylkenes råd for likestilling av funksjonshemmede. Naturlig nok ble konferansen lagt til august og den ble arrangert på Havet hotell i Bodø. I tillegg til medlemmene i fylkenes råd ble også lederne for de kommunale rådene i Nordland invitert. Til sammen var det 136 deltakere.

Konferansen ble åpnet av fylkesordfører Sonja Steen, og Kai-Morten Terning holdte et innlegg på vegne av Barne-, likestillings- og inkluderingsministeren. De siste fire årene har rådet hatt fokus på deltakelse på kulturarrangementer og det var derfor inkludert en rekke kulturinnslag i programmet. Suzanne Lundeng og Arnfinn Berggrabb åpnet første dagen og Karoline Åseng og Ole Martin Bendiksen underholdte på Kjerringøy på kvelden. Selma Bodøgaard og Andreas Strand åpnet andre dagen med vakker sang.

Under konferansen ble jubileet markert med taler fra rådgiver gjennom 30 år, Britt Sonja Olaussen. Alle tidligere ledere og rådgivere var invitert til konferansen som æresgjester. De som møtte ble hedret med gaver og blomstre som rådsleder Øivind Mathisen og fylkesordfører Sonja Steen delte ut.

Tidligere ledere og sekretærer for rådet sammen med fylkesordføreren og nåværende rådsleder. Bak: Øivind Mathisen, Hermod Høve, og Anne Flaaten. Foran: Britt Sonja Olaussen, Tone-Lise Fische, Mariette Korsrud og Sonja Alice Steen. Olaussen holdte tale til konferansen.

Det faglige fokus var på kultur og ungdom, med både nasjonale og lokale innledere. Unge funksjonshemmede, FRUKT-teamet i Bodø og Ungdommens fylkesting i Nordland var godt representert. Det hele ble sydd sammen av konferansier Sogneprest Kyrre Kolvik. Hans evne til å lede en stor forsamling var aldri i tvil og hans kreativ bruk av filmen «De urørlige» ga mange en aha-opplevelse.

Rlf har arbeidet med prosjektet Tilgjengelighet kulturnorge i nesten hele perioden og det var derfor naturlig å vise frem noe fra kulturnordland som kunne vise hvordan man kan oppnå større grad av tilgjengelighet i utfordrende omgivelser. Valget falt på Handelstedet på Kjerringøy.

Her hadde man inngått et samarbeid med Handelstedet og gjort de viktigste delene av museet tilgjengelig for alle ved hjelp av enkle virkemidler. En festmiddag hører selvsagt et jubileum til og de vakre omgivelsene på Kjerringøy dannet rammen for et flott måltid. Sommernordland viste seg frem på sitt beste og tok pusten fra mange.

Ved evaluering av konferansen fikk vi stort sett gode tilbakemeldinger på både innhold og det praktiske. Med været på sitt beste fikk turen til Kjerringøy overveldende respons. På den faglige siden opplevde vi engasjerte og interesserte konferansedeltakere med utfordrende spørsmål. Over 60 % svarte at de trodde at sitt råd kom til å følge opp i forhold til de sentrale temaene som ble tatt opp under konferansen. Det var en del tilbakemeldinger på universell utforming av hotellet. Videre var det en del misnøye med gjennomføring av transport til

Kjerringøy. Som sagt ellers i rapporten, det vil alltid være noe som kan gjøres bedre. Hotellet er en god samarbeidspartner og vi regner med at de forbedrer mye av det utfordrende til neste gang. Nordlandsbuss fikk også noen tilbakemeldinger.

Lise Skotnes, Eilif Benjaminsen, Øivind Mathisen og Ståle Normann utgjorde arrangementskomiteen for Landskonferanse 2015 for fylkesråd for likestilling av funksjonshemmede som ble avholdt i Bodø. Williams var sekretær for gruppen. Fylkesordfører Sonja Steen og konferansier Kyrre Kolvik ble viktige bidragsytere i slutfasen. Renate Monsen har bidratt sekretariatet med arrangering av konferansen, og hele medvirkningsteamet var med på å dra lasset under selve konferansen. Uten deres iherdige innsats hadde det ikke gått. Takk til dem.

Nord-Norsken Tromsø

Tradisjonelt har de Nordnorske rådene for likestilling av funksjonshemmede hatt en årlig samling. Samlingen går på rundgang og i januar 2015 møtte de tre rådene i Tromsø. Rådsleder av Fylkesrådet for funksjonshemmede i Troms åpnet seansen og første innleder var direktør Øivind Tvedt fra Valnesfjord helsesportsenter som orienterte om senterets virksomhet. Foruten et skråblikk på livet som funksjonshemmede fra Karl Johan Sørensen Ellefsen og Børge Solfjell Jentoftsen holdt en representant fra Troms idrettskrets et innlegg om Idrett for funksjonshemmede. «Nord-Norsken» er et viktig treffpunkt for rådene der det utveksles erfaringer og nettverk bygges og utvikles.

Møte med kommunene

En av de sentrale aktivitetene i virksomheten til det avtroppende rådet har vært å holde kontakt med og bidra til utvikling av de kommunale rådene. Råd for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne er lovpålagt alle kommuner. Det er ikke alltid like lett for alle kommuner å oppnevne et råd, og det er heller ikke like enkelt å drive arbeidet fremover. Det er naturlig å tenke at det er små kommuner som sliter mest, men det stemmer ikke med rådets erfaring. De kommunale rådenes hovedoppgave er å ha fokus på saker som er viktige for de med nedsatt funksjonsevne. Universell utforming og tjenester for denne gruppen blir sentrale temaer. Hvorvidt rådene lykkes i å sette fokus på disse temaer i kommunene avhenger mer av hvem som deltar i rådet og hvilke holdninger de valgte politikerne har til arbeidet. Der man har aktive kommunestyremedlemmer i rådene ser man ofte en høyere status og mer fokus på arbeidet med likestilling av funksjonshemmede.

I 2015 hadde rådet planlagt 4 møter med kommunale råd i Sømna, Hemnes, Bodø og Meløy. De to første ble avlyst. Følgende har vært tema på møtene:

- Praktisk rådsarbeid
- Universell utforming
- Koordinering av tjeneste for mennesker med krav på individuell plan
- Omsorgslønn

Døråpneren 2015

Døråpneren er Nordland fylkeskommunes tilgjengelighetspris. Prisen er på kr 30.000 og et kunstverk som i år var «Maria», et trykk av gatekunstneren Pøbel.

Rådsleder Geir-Tore Klæbo og fylkesordfører Sonja Alice Steen sammen med representantene fra Rana Turistforeningen: Robert Bjugn, Sissel Jakobsen og Marit Dåbakk.

Årets vinner var Rana turistforening som ble tildelt prisen for arbeidet som er gjort rundt hytta «Bolnastua». Høsten 2013 åpnet en splitter ny hytte tilrettelagt for rullestolbrukere ved Bolna. Hytta er planlagt ned til minste detalj, og er faktisk landets første prosjekt der hovedfokus har vært en slik tilrettelegging. Bolnastua er en ypperlig inngangsport til Saltfjellet der den ligger kun 200 meter fra den nedlagte Bolna stasjon og omtrent 100 meter fra E6.

Man snakker om universell utforming som et mål, men i virkelighet er det en prosess. Det er også sånn at når man ser at personer med forskjellige forutsetninger begynner å ta i bruk et tilbud, og har glede av det, så ser man muligheter for å utvide tilbudet videre.

Etter det Rana turistforening forsto var Bolnastua den første hytten til Turistforeningen som ble oppført med mål om at den skulle være tilgjengelig. Det får stå for deres regning og deres ære. Det som har vært viktig for arbeidsutvalget og fylkesordfører når de har tildelt prisen er at Turistforeningen også er en del av en større organisasjon som er bevisst behovet for å inkludere flest mulig i sitt tilbud. Et raskt søk på ut.no viser at Turistforeningen driver flere enn 60 hytter og overnattingssteder som er tilgjengelige for rullestolbrukere. Videre har Turistforeningen turforslag for rullestolbrukere og de driver kurs og arrangementer som også

er tilgjengelige. Når en nasjonal organisasjon ser et behov og en mulighet for å gi et tilbud som er tilgjengelig for flest mulig, skapes holdninger som gjør det lettere for lokallag og enkeltmedlemmer å adoptere. Vi skal ikke ta stilling til hva som kom først, men vi konstaterer at det finnes en dugnadsånd i Rana som har løftet blikket, der man ser at mange har forskjellige behov og har valgt å handle ut ifra det perspektivet.

Det er noe med kompetanse og holdninger som går hånd i hånd. Holdninger er nøkkelen, men holdninger skapes av kompetanse.

Møter, kurs og konferanser med deltakelse fra Rådet for likestilling av funksjonshemmede

Rlf mottar en rekke invitasjoner til ulike kurs, konferanser, årsmøter og jubileum der fylkeskommunens eller Rlfs deltakelse som foredragsholdere eller deltakere er ønsket. For å holde seg oppdatert og få ny kunnskap er det viktig å delta på noen av disse. På grunn av at tilbudet er meget stort, så prioriteres deltakelse ut fra nytteverdi og tilgjengelige ressurser.

Deltagelse i 2014:

- Øivind Mathisen var konsultativ medlem på vegne av Rlf i fylkets trafikksikkerhetsutvalg. I utvalget jobbes det med å skaffe finansiering av universell utforming av gangveier.
- Øivind Mathisen var leder for styringsgruppen i prosjektet «Tilgjengelighet Kultur-Norge» tidligere kalt for Tilgang til festivaler. Det har vært ett møte i gruppen. Ståle Normann var medlem i prosjektgruppen og Nick Williams var sekretær / koordinator for gruppen.
- Nick Williams har representert rådet i arbeidet med ny regionalplan for bibliotekjenesten i Nordland.
- Flere medlemmer og varamedlemmer – til sammen 16 personer deltok på årets landskonferanse for fylkesråd for likestilling av funksjonshemmede. Konferanse ble avholdt i august i Bodø.
- Williams holdt et innlegg på universell utformings fagsamling i regi av Kommunal og moderniseringsdepartementet, som foregikk i Bergen i mars. Temaene var samhandling og universell utforming i stedsutvikling.
- Williams deltok på Husbankens konferanse i Bergen i mars.
- Williams deltar i en av jubileumskomiteene for Bodø bys 200-årsjubileum.
- Williams veiledet Sommerdagene i Meløy om tilgjengelighet.
- Williams bistod Norsk Luftfartsmuseum med å gjennomgå universell utforming i sine planer for oppgradering av utstillingene.
- Eilif Benjaminsen deltok på storsamlingen til UFT.
- Normann holdt et innlegg for folkehelsekoordinatorsamlingen.
- Williams og Normann bistod Stormen med en gjennomgang av universell utforming på konsertscenen. Blindeforbundet var også med på denne befaringen.
- Hele rådet hadde en befaring av biblioteket og ga en tilbakemelding om ideer som biblioteket kunne bruke for å bedre tilgjengelighet til selve bygget og til sine tjenester.

Kulturprosjektet «Tilgjengelighet kulturnorge»

2015 så avslutningen av prosjektet «Tilgjengelighet kulturnorge» som det endte opp med å hete. Nick Williams var prosjektleder. Festspillene i Nord Norge, Parkenfestivalen, Olavsfestdagene i Trondheim, Vulkan i Oslo og Musikkflekken på Sandvika deltok i prosjektet med praktiske tiltak. Alle jobbet med forskjellige aspekter av å delta på ulike kulturarrangementer. Dette inkluderte informasjon om konserter og bestilling av billetter, til transport, servering med mer, i tillegg til selve opplevelsen. Særlig Olavsfestdagene kan sies å

ha oppnådd veldig gode resultater. Det ble inngått konkrete avtaler med deltakere og alle ble «kontrollert» i henhold til avtalen av sine lokale råd for likestilling av funksjonshemmede. Aktiviteter utenom inkluderte et seminar på by:Larm-festivalen i Oslo der det var 40 deltakere inkludert representanter fra Deltasenteret og Kulturrådet. Attitude is Everything – den britiske stiftelsen som har vært inspirator for prosjektet informerte om sitt arbeid. Prosjektet ble presentert av prosjektleder og en av deltakerne presenterte sitt arbeid. Prosjektet gjennomførte også et selvstendig seminar på Rockheim i Trondheim. Her kom 50 representanter for ulike kulturarrangementer. Blant innledere var Attitude is Everything og en representant fra Olavsfestdagene. Det var også et inspirerende innlegg om sikkerhet og tilgjengelighet. Også de med funksjonsnedsettelse må sikres rømningsmuligheter ved behov for det. Seminaret ble avsluttet med et debatt med deltakere fra byrådet i Trondheim og Stortingets kulturkomité.

Prosjektrapporten ble noe forsinket med bakgrunn i sykdom, men leveres til Bufdirektoratet i løpet av april. Bufdirektoratet har vært fornøyd med prosjektet som videreføres i regi av bransjens interesseorganisasjoner Norske kulturarrangører og Norske festivaler. Det er hos virksomhetene at ansvaret for universell utforming ligger, og rådet har funnet det riktig å trekke seg ut nå. Williams er invitert til å være med i referansegruppen for videreføring av prosjektet. Det gjenstår å se om han deltar i dette.

Generasjonskonferanse

Helgen 13. og 14. februar arrangerte Rlf Generasjonskonferansen i samarbeid med Fylkeseldrerådet og Ungdommens fylkesting. Konferansen ble åpnet av rådsleder Øivind Mathisen med innslag fra Pensjonistrevyen som slo til og sammen satte de tonen for konferansen – lett og ledig med både alvorlige og interessante innlegg. Temaet var frivillighet og det var flere inspirerende innlegg fra Frivillighet Norge og Frivillig Nordland. Det var spesielt fokus på ungdom og inspirerende innlegg fra FRUKT i Bodø og «Young Active» i Helgeland som begge ble godt tatt imot av deltakerne. Ørjan Askvik ved Islamsk kultursenter i Nordland bidro til et annet blikk på frivillighet som kanskje ikke er så annerledes enn det vi kjenner til, bortsett fra at under Islam er begrepet BIRR sentralt, som betyr at alle er forpliktet til å bidra. Hele konferansen ble sydd sammen av konferansier Arne Leikvoll fra Vadsø – han fikk deltakerne til å lage sin egen t-skjorte med konferansens tema som bakgrunn. Deltakerne var fornøyd med arrangementet. Man savnet ungdommen, så bedre markedsføring mot ungdomsrådene i fylket blir det mer fokus på til neste år. Det var også ønske om et fokus på frivillighet for og med eldre. Det kan vi komme tilbake til.

Studietur

Harstad var destinasjon for årets studietur. Byen ble valgt på grunn av rådets engasjement med Festspillene. En dag av turen var lagt til Trastad.

Tilgjengelighet på Festspillene.

I sitt prosjekt «Tilgjengelighet Kultur-Norge» har rådet hatt et utstrakt samarbeid med Festspillene i Nord-Norge som har skrevet en avtale med prosjektet om utvikling av tilgjengeligheten for funksjonshemmede. Her illustreres noen av de områdene som rådet undersøkte på konsertarenaene til festivalen. Rådsmedlemmene var med på et seminar om muligheter og tilgjengelighet, og var på alle arenaene for å se på utfordringene.

Barer med høy disk er vanskelig å gjøre noe med før arenaen rehabiliteres, men god service og informasjon gjør at alle kan få kjøpt seg drikke når man er på konsert.

Ledsagerbevis er kanskje det viktigste og enkleste redskap for å gjøre konserter mer tilgjengelige. Men det er viktig at de som selger billetter er informerte!

Kan man ikke gå på do, kan man ikke være med. Det er mulig å leie store WC som de fleste kan bruke.

Det er ca. 700.000 mennesker i Norge med nedsatt hørsel. Prognosene sier at tallet stiger til over 1 million i 2020. Ca. 200.000 bruker høreapparat. Det påhviler en viss stigma over bruk av apparat. Mange lar være å skaffe et, og av de som har gått til skrittet er det ikke få som lar være å bruke den. Ved å alminneliggjøre bruken av høreapparatet slår vi to fluer i ett smekk. De som bruker hører, og terskelen for de som vegrer seg blir lavere.

Trastad - Omvisning på museet – Tvang og historiens tvangstrøye

Andre del av studieturen var på Trastad, tidligere sentralinstitusjonen for utviklingshemmede.

Bilder og informasjon om tvangsbruk gjorde et stort inntrykk på rådsmedlemmene. Manglende kunnskap, forståelse og ressurser har gjort at det ble utøvd det som vi i dag ser på som grovt overgrep. Trastad var også et «barn av sin tid» og tvang var dagligdags. Når det er sagt var Trastad en institusjon som tok utgangspunkt i medmenneskelighet. Den første skolen for de med utviklingshemming var på Trastad, som og var veldig tidlig ute med vernepleierutdanning.

Rådet fikk en omvisning på kunstgalleriet Trastad Samlinger. I 2015 har Trastad Samlinger arrangert vandrerutstillingen «Outsider art» som blant annet ble stilt ut på Stormen i Bodø.

Med bakgrunn i sitt menneskesyn var de som jobbet på Trastad bevisst på at alle har potensiale til å lære noe. Lærer Sigvor Riksheim fulgte dette opp i praksis med friformingsfaget der alle fikk anledning til å prøve seg. Trastad Samlinger består nå av 26.000 artikler derav en god del som holder en meget høy standard. To av hennes tidligere elever er anerkjente nasjonale kunstnere og Nasjonalgalleriet har kjøpt 3 verk fra en Trastad-kunstner.

Seminar: Livet til de som har en utviklingshemming

Den andre delen av dagen var et seminar der det ble invitert til innspill fra personer med forskjellige perspektiver om livet til personer med utviklingshemming.

Anne Marit Bygdnes som er ansatt i Kvæfjord kommune og tidligere ansatt ved Trastad kunne fortelle levende om livet på Trastad. For henne var det gode i dagliglivet det som var sentralt i livet på Trastad selv om institusjonen så mye tvangsbruk i starten. Hun fortalte en del om prosessen rundt HVPU-reformen og utvikling av tvangsparagrafen i sosialtjenesteloven - nå lov om omsorgstjenester i kommunene.

Bjørn-Eirik Johnsen fra vernepleierutdanningen ved Høgskolen i Harstad forsøkte å spå litt om fremtiden til mennesker med utviklingshemming. Han så mørke og lyse muligheter, men mener at dagens regelverk gir grunnlag for gode tjenester også i fremtiden.

Til slutt fikk vi et blikk fra brukerperspektivet ved Randi Owe som er mor til en ung voksen med utviklingshemming. Hun stilte spørsmål om hva som er det gode livet, og hvordan det er å være veldig annerledes og kjenne på det i det daglige. Hun utfordret også seg selv som mamma. Hvordan reagerer hun når hun ser at sønnen som i utgangspunktet er veldig annerledes velger å gå kledd i merkelige klær og har en frisyre som også bidrar til å skille han ut. Samtidig ser hun at folk er tolerante og kanskje mer aksepterende enn hun hadde fryktet.

RESULTATRAPPORT FOR HANDLINGSPLANEN

UNIVERSELL UTFORMING – ET SAMFUNN FOR ALLE

2014 – 2017

Fylkestinget vedtok 2.12.2014 i sak 123/13 «Handlingsplan Universell utforming – Et samfunn for alle 2014-2017». Handlingsplanen slår fast at hver sektor har et selvstendig ansvar for å gjennomføre tiltakene i planen innenfor sine ansvarsområder. Hver tjenestesektor i fylkeskommunen har bidratt til plan med egne mål og tiltak.. I henhold til handlingsplanens kapittel 6.3 punkt 4 skal det hvert år utarbeides en resultatrapport for oppfølging av handlingsplanen som skal innarbeides i Rlfs årsmelding.

Rapporten tar for seg kapitlene «6 Sektorovergripende tiltak» og kapittel «7 Sektortiltak» som utgjør tiltaksdelen i handlingsplanen. De ansvarlige sektorer har rapportert på sine ansvarsområder og det er de ansvarlige sektorers vurderinger som ligger til grunn for resultatrapporten.

Kapittel 6 Sektorovergripende tiltak

6.1 Økonomi

Rådet for likestilling av funksjonshemmede har også avsatt egne midler til sektorovergripende tiltak knyttet til kompetanseheving. Disse er blitt benyttet ved kompetanseheving hos kommunale råd. Det er satt av 12.000.000 til hastesaker i fylkeskommunale bygg. Det er rapportert om disse fra eiendomsseksjonen – pkt 7.2.

Fylkeskommunal politikk og gjennomføring:

Delkapittelet inneholder syv tiltak, hvor fylkestinget og Rådet for likestilling av funksjonshemmede er ansvarlig for to tiltak hver.

Tiltak 1: Prinsippet om universell utforming er innarbeidet i Fylkesplan for Nordland 2014 – 2025, Nordland fylkeskommunes folkehelseplan, Utviklingsplan Nordland og Transportplan Nordland 2014 – 2024.

Tiltak 2, 3, 5, 6 og 7: Rutiner for brukermedvirkning i byggesaker er utarbeidet.

Tiltak 4: Rlf og fylkesråd har et fellesmøte årlig for å drøfte

6.2 Oppfølging og evaluering av handlingsplanen

Tiltak 1: Arbeidsutvalget til rådet har fungert som oppfølgings og evalueringsgruppen.

Tiltak 2: Det har vært fokus på kompetanseheving hos kommunale råd. Det vises til revisjonsrapporten om universell utforming i fylkestingssak 40/2016. Det er behov for å jobbe mer med kompetanseheving av ansatte i fylkeskommunen. Dette må gjøres i samarbeid med fylkesråd.

6.4 Sektoransvar

Delkapittelet inneholder ni tiltak der hver enkelt sektorleder i fylkeskommunens administrasjon er ansvarlig. Tiltakene er løpende utformet slik at de kontinuerlig skal arbeides med. Denne resultatrapporten vil derfor ikke ta for seg status på hvert enkelt tiltak innenfor hver sektor.

Kapittel 7

Det er kun tatt med informasjon fra avdelingene eller seksjonene som har rapportert.

7.2 Eiendommer

Følgende tiltak er iverksatt av eiendomsseksjonen i 2015 innenfor budsjettpostene universell utforming, heiser og spesiell tilrettelegging.

- Brønnøysund vgs - ny heis i D- bygg
- Sortland vgs, Lødingen - universell utforming
- Hadsel vgs. Melbu – utført prosjektering av heis
- Bankgata tannklinikk – ombygging venterom og trapp
- Aust-Lofoten vgs - ny heis i bygg A
- Nordland kultursenter - oppgradering av uteområder ifm elveparken
- Hadsel vgs, Melbu - nytt inngangsparti, trapp og rullestolrampe bygg F
- Mosjøen vgs, Sentrum – byttet ut dører
- Fylkeshuset - oppgradering av eksisterende heis
- Mosjøen vgs, Marka - ny heis i bygg A
- Mosjøen vgs, Kippermoen - ny heis i bygg F
- Saltdal vgs - tilrettelegging for elever med særskilte behov
- Polarsirkelen vgs, Kongsvegen - tilrettelegging for rullestolbrukere
- Mosjøen vgs. Kippermoen - ny trappeheis
- Meløy vgs avd Ørnes - tilrettelegging av elever med særskilte behov
- Bodø vgs -tilrettelegging for blinde/svaksynte bygg I, STO-avdeling
- Kartlegging og rapportering av status universell utforming i 35 leide tannklinikker.

7.3 Innkjøp

Det har i 2015 ikke vært gjennomført større anskaffelser hvor universell utforming har vært et relevant tema. Innkjøpstjenesten har imidlertid bistått fylkesordførers kontor med anskaffelser av hotelltjenester til fylkestinget. I denne anskaffelsen er det stilt som krav til hotellene at lokalene til fylkestingets samlinger skal ha tilgjengelighet for alle uansett funksjonsnedsettelse.

7.4 Næring

a. Ved tildeling av distriktpolitiske virkemidler til fysisk utforming av bygninger og omgivelser/offentlige rom skal det stilles vilkår om universell utforming. *Ved tildeling av distriktpolitiske virkemidler til fysisk utforming av bygninger og omgivelser/offentlige rom stilles det vilkår om universell utforming.*

b. Det foretas en kartlegging av eksisterende reiseprodukter og reiselivsmål som er universelt utformet. *Reiseguide 2016 Nord-Norge inneholder en merking av reiselivsbedrifter som er rullestolvennlig, har allergirom og som tillater hund. Følg linken for opplisting:*

<http://www.nordnorge.com/sites/n/nordnorge.com/files/90a55db65de9716b9406ca5268d5f100.pdf>

Innenfor virkemiddelordningen Statskogordningen – som er et samarbeidstiltak mellom Statskog SF og Nordland fylkeskommune – støttes prosjekter som vektlegger universell utforming av bygg/anlegg, samt tilrettelegging av naturstier for rullestolbrukere.

c. Universell utforming er inkludert i ny fylkesplan, spesielt i arealpolitiske retningslinjer. Det er i tillegg omtalt eksplisitt som eget tema i innledninga i planen. Planen skal være førende for både kommunene og staten sin virksomhet. *Fylkesplanen med arealpolitiske retningslinjer tas jevnlig opp med aktører i Nordland.*

d. Det skal utarbeides en ny levekårsundersøkelse i Nordland. *Gjennomført. Ny levekårsundersøkelse ble utarbeidet i 2014: Levekår og livskvalitet i Nordland 2014. Rapporten viser bl.a. fortsatt ulikheter i levekårsmessige forhold mellom grupper. Funksjonshemmede har gjennomgående dårligere levekår enn ikke-funksjonshemmede, både materielt, sosialt og psykisk.*

e. Utkantbutikkordningen: Økt tilskuddsandel ved investeringer som bidrar til å øke tilgjengeligheten for personer med nedsatt funksjonsevne. *Utkantbutikkordningen: Økt tilskuddsandel ved investeringer som bidrar til å øke tilgjengeligheten for personer med nedsatt funksjonsevne. Innenfor Utkantbutikkordningen kan støttes tiltak som bidrar til å øke tilgjengeligheten for personer med nedsatt funksjonsevne. Slike tiltak kan støttes med inntil 75% tilskudd.*

7.8 Informasjonsavdelingen

Oppgradert løsning for fylkeskommunens nett-portal inneholder viktige forbedringer når det gjelder universell utforming. Sidene fyller kravene til universell utforming - WCAG 2,0 - som blant annet omfatter kontrast (lesbarhet) og koding. Oppgraderingen rulles ut på nettsidene til skolene.

Det blir lagt vekt på universell utforming ved produksjon av brosjyrer, plakater og annet materiell. Særlig når det gjelder lesbarhet.

